

Prövning av förslag till avräkningsregler för alla avsiktliga samt oavsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet

Beslut

1. Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät) förslag till avräkningsregler för alla avsiktliga och oavsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet bestående av elområdena i Sverige och Finland samt elområde 2 i Danmark.
2. Beslutet gäller under förutsättning att samtliga berörda tillsynsmyndigheter fattar ett beslut med samma innebörd.
3. Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

Artiklarna 50.3 och 51.1 i Europeiska kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning avseende el (förordning (EU) 2017/2195) anger att alla systemansvariga för överföringssystem (systemansvariga) i den berörda regionen ska utarbeta gemensamma avräkningsregler för avsiktliga och oavsiktliga energiutbyten. Den berörda regionen i ansökan är synkronområde Norden – vilket motsvarar de geografiska områdena för Sverige, Finland, Norge och Danmark, exklusive elområde Danmark 1.

Ansökan

I juni 2019 kom Svenska kraftnät in med en ansökan om att Ei skulle godkänna förslaget till avräkningsregler för alla avsiktliga samt oavsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet. Ansökan var framtagen gemensamt av Energinet, Fingrid, Statnett och Svenska kraftnät.

Ei analyserade förslaget tillsammans med de övriga berörda tillsynsmyndigheterna i Finland (Energiavirasto) och i Danmark (Forsyningstilsynet). Dessutom har samverkan ägt rum med tillsynsmyndigheten i Norge (Norges vassdrags- og energidirektorat). Tillsynsmyndigheterna kom fram till att förslaget behövde ändras för att kunna

godkännas. I december 2019 begärde tillsynsmyndigheterna därför att de berörda systemansvarigas ansökan skulle ändras.

Svenska kraftnät kom in med ett reviderat förslag den 18 februari 2020. Förslaget till gemensamma avräkningsregler för alla avsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet anger hur energivolymen ska fastställas och avräkningspriset på energi beräknas, både för frekvensåterställningsprocessen (i enlighet med artikel 142 i förordning (EU) 2017/1485) och rampperioden (i enlighet med artikel 136 i förordning (EU) 2017/1485). I förslaget framgår att avräkningspriset ska beräknas per elområdesgräns och utgöra medelvärdet av balansenergipriset i den dominerande riktningen¹, vilket innebär att avräkningspriset återspeglar priserna för aktiverad balansenergi uppåt och nedåt. Förslaget beskriver också de avräkningsregler som är tillämpliga för alla oavsiktliga energiutbyten. Avräkningspriset för oavsiktliga energiutbyten ska beräknas per elområdesgräns och utgöra medelvärdet av balansenergipriset i den dominerande riktningen.

Fastställande av energivolymen

I metoden framgår att volymen på avsiktliga utbyten av energi mellan elområden ska beräknas för varje elområdesgräns per avräkningsperiod för obalanser. Volymen utgörs av differensen mellan av systemansvariga uppmätta energiutbyten på elområdesgränsen och summan av energivolymen. Energivolymen är ett resultat av det schemalagda utbytet i enlighet med artikel 49 och 61 i förordning (EU) 2015/1222 (CACM) respektive nominerade elmarknadsoperatörer i enlighet med artikel 36 i förordning (EU) 2016/1719 (FCA). Avsiktliga energiutbyten ska anges som ett resultat av frekvensåterställningsreserver med automatisk aktivering (aFRR), frekvensåterställningsreserver med manuell aktivering (mFRR) eller ersättningsreserv (RR) (vid tillsynsmyndigheternas godkännande), övriga avsiktliga utbyten mellan systemansvariga samt avsiktliga energiutbyten för rampperioden. Volymen på avsiktliga utbyten av energi som ett resultat av rampperioden ska beräknas med hjälp av den i förslaget beskrivna integralen av effektskillnaden mellan ramprofilen definierad i enlighet med rampperioden och de aggregerade och nettade planerna för energiutbyten inom synkronområdet för varje elområdesgräns och avräkningsperiod.

Fastställande av avräkningspris

Priset för avsiktliga energiutbyten för frekvensåterställningsprocessen respektive oavsiktliga utbyten ska vara detsamma. Priset ska vara ett genomsnitt av priset på balansenergi i den dominerande riktningen för produkten för manuella frekvensåterställningsreserven (mFRR) inom synkronområdet för Norden. Om ingen reglering med mFRR har genomförts ska priset istället utgöras av medelpriset i dagen före-marknaden för de två elområden som angränsar till varandra. När mer än ett pris på balansenergi för FRR finns tillgängligt inom synkronområdet för Norden kommer priset

¹ Dominerande riktning definieras i villkoren som: *riktningen för nettovolymen för aktiverad balansenergi i ett givet område med tillgänglig överföringskapacitet, där det senare kan bestå av en eller flera budgivningzoner. Dominerande riktning definieras per marknadstidsenhet.*

att justeras genom att systemansvariga skickar in ett förslag om ändring i metoden för att fastställa avräkningspriset, för godkännande av berörda tillsynsmyndigheter.

Avräkningspris för rampperioden

Avräkningspriset för rampperioden ska beräknas per elområdesgräns och per avräkningsperiod som ett genomsnitt av priset på balansenergi i den dominerande riktningen för produkten för mFRR inom synkronområdet för Norden, avseende de elområden som angränsar till varandra. Om ingen reglering med mFRR har genomförts ska priset utgöras av medelpriset i dagenföremarknaden för de två elområden som angränsar till varandra. Även avräkningspriset för rampperioden kommer att justeras om mer än ett pris på balansenergi från FRR finns tillgängligt inom synkronområdet för Norden. De systemansvariga kommer då skicka in ett förslag om ändring i metoden för att fastställa avräkningspriset, för godkännande av berörda tillsynsmyndigheter.

Totalt avräkningsbelopp

Metoden anger hur det totala avräkningsbeloppet per TSO och elområdesgräns ska beräknas. Avräkningsbeloppen för avsiktliga energiutbyten som ett resultat av frekvensåterställningsprocessen samt oavsiktliga energiutbyten ska summeras till ett avräkningsbelopp och avsiktliga energiutbyten som ett resultat av rampperioden ska utgöra ett separat avräkningsbelopp. Avräkningsbeloppen fastställs genom att multiplicera respektive volym med avräkningspriset.

Samordning och ärendets handläggning

Ei har berett ärendet tillsammans med de övriga berörda tillsynsmyndigheterna i Danmark och Finland samt även med tillsynsmyndigheten i Norge. Tillsynsmyndigheterna har i sin samordning kommit fram till att de systemansvarigas förslag till avräkningsregler kan godkännas.

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Kommissionens förordning (EU) 2017/2195

Avräkningsprocesser ska

- a) fastställa lämpliga ekonomiska signaler som avspeglar obalanssituationen,
- b) säkerställa att obalanserna avräknas till ett pris som återspeglar realtidsvärdet för energi,
- c) tillhandahålla incitament för de balansansvariga parterna att ha balans eller att hjälpa systemet att återställa balansen,
- d) underlätta harmonisering av mekanismerna för avräkning av obalanser,
- e) tillhandahålla incitament till de systemansvariga för överföringssystemen att fullgöra sina skyldigheter i enlighet med artikel 127, artikel 153, artikel 157 och artikel 160 i förordning (EU) 2017/1485,
- f) undvika snedvridning av incitament för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och systemansvariga för överföringssystem,

- g) stödja konkurrensen mellan marknadsaktörerna,
- h) tillhandahålla incitament till leverantörerna av balanstjänster att erbjuda och tillhandahålla balanstjänster till de anslutande systemansvariga för överföringssystem,
- i) garantera ekonomisk neutralitet för alla systemansvariga för överföringssystemen (artikel 44.1).

Varje relevant tillsynsmyndighet i enlighet med artikel 37 i direktiv 2009/72/EG ska säkerställa att inga ekonomiska vinster eller förluster med avseende på det ekonomiska resultatet av avräkningen i enlighet med kapitlen 2, 3 och 4 i denna avdelning uppkommer för någon systemansvarig för överföringssystem inom tillsynsmyndighetens behörighetsområde, under den regleringsperiod som definieras av tillsynsmyndigheten och ska säkerställa att eventuella positiva eller negativa ekonomiska resultat till följd av avräkning i enlighet med kapitlen 2, 3 och 4 i denna avdelning ska vidarebefordras till nätanvändare i enlighet med tillämpliga nationella bestämmelser (artikel 44.2).

Varje systemansvarig för överföringssystem får utarbeta ett förslag till en ytterligare avräkningsmekanism som är åtskild från mekanismen för avräkning av obalanser för att reglera upphandlingskostnaderna för balanskapacitet i enlighet med kapitel 5 i denna avdelning, administrativa kostnader och andra kostnader för balansering. Den ytterligare mekanismen för avräkning ska gälla för balansansvariga parter. Detta bör företrädesvis uppnås genom införandet av en funktion för bristprissättning. Om de systemansvariga för överföringssystemen väljer en annan mekanism bör de motivera detta i förslaget. Ett sådant förslag ska vara föremål för tillsynsmyndighetens godkännande (artikel 44.3).

Varje inmatning till eller uttag från ett planeringsområde för en systemansvarig för överföringssystem ska avräknas i enlighet med antingen kapitel 3 eller kapitel 4 i avdelning V (artikel 44.4).

Senast 18 månader efter denna förordnings ikraftträdande ska alla systemansvariga för överföringssystem som avsiktligt utbyter energi inom ett synkronområde utarbeta ett förslag till gemensamma avräkningsregler som är tillämpliga på alla avsiktliga energiutbyten som ett resultat av en eller båda av följande:

- a) Frekvenshållningsprocessen i enlighet med artikel 142 i förordning (EU) 2017/1485.
- b) Rampperioden i enlighet med artikel 136 i förordning (EU) 2017/1485 (artikel 50.3).

Senast 18 månader efter denna förordnings ikraftträdande ska alla systemansvariga för överföringssystem i ett synkronområde utarbeta ett förslag till gemensamma avräkningsregler som är tillämpliga på alla oavsiktliga energiutbyten. Förslaget ska inkludera följande krav:

- a) Priset för oavsiktliga utbyten av energi som tas ut från synkronområdet ska återspegla priserna för aktiverad balansenergi uppåt för processen för frekvensåterställning eller processen för reserversättning för detta synkronområde.

b) Priset för oavsiktliga utbyten av energi som matas in i synkronområdet ska återspegla priserna för aktiverad balansenergi nedåt för processen för frekvensåterställning eller processen för reserversättning för detta synkronområde (artikel 51.1).

Förslagen till gemensamma avräkningsregler för oavsiktliga energiutbyten mellan systemansvariga för överföringssystem ska säkerställa en rättvis och likvärdig fördelning av kostnader och fördelar dem emellan (artikel 51.3).

Förslagen till följande villkor eller metoder ska vara föremål för godkännande av alla tillsynsmyndigheter i den berörda regionen

- a) för det geografiska område som omfattar alla systemansvariga för överföringssystem som avsiktligt utbyter energi inom ett synkronområde, reglerna för avräkning mellan systemansvariga för överföringssystem för det avsiktliga utbytet av energi i enlighet med artikel 50.3,
- b) för varje synkront område, reglerna för avräkning mellan systemansvariga för överföringssystem för det oavsiktliga energiutbytet i enlighet med artikel 51.1 (artikel 5.3).

Ett förslag till villkor eller metoder ska innehålla en föreslagen tidsplan för deras genomförande och en beskrivning av deras förväntade effekt på målen för denna förordning. Tidsramarna för genomförandet ska inte vara längre än tolv månader efter godkännandet från de relevanta tillsynsmyndigheterna, med undantag av de fall där alla relevanta tillsynsmyndigheter är överens om att förlänga tidsramen för genomförandet eller där olika tidsramar fastställs i denna förordning (artikel 5.5).

Syftet med Balansförordningen är att

- a) främja en effektiv konkurrens, icke-diskriminering och öppenhet på balansmarknader,
- b) öka effektiviteten i balansering samt effektiviteten hos europeiska och nationella balansmarknader,
- c) integrera balansmarknader och främja möjligheter till utbyte av balanstjänster och samtidigt bidra till driftsäkerhet,
- d) bidra till en effektiv och långsiktig drift och utveckling av elöverföringssystemet och elsektorn i unionen och samtidigt underlätta ett effektivt och konsekvent funktionssätt av dagen före-, intradags- och balansmarknader,
- e) säkerställa att upphandlingen av balanstjänster är rättvis, objektiv, öppen och marknadsbaserad och gör att man kan undvika onödiga inträdeshinder för nya aktörer, bidra till likviditeten på balansmarknaderna samtidigt som man förhindrar otillbörlig snedvridning på den inre marknaden för el,
- f) underlätta deltagande av efterfrågefleksibilitet, inbegripet aggregering av anläggningar och energilagring, och samtidigt säkerställa att de konkurrerar med andra balanstjänster på lika villkor och, vid behov, agera oberoende när de betjänar en enda förbrukningsanläggning,
- g) underlätta deltagandet av förnybara energikällor och stödja uppnåendet av Europeiska unionens mål för utbyggnaden av förnybar elproduktion.

Vid tillämpningen av denna förordning ska medlemsstater, relevanta tillsynsmyndigheter och systemansvariga

- a) tillämpa principerna om proportionalitet och icke-diskriminering,
 - b) säkerställa öppenhet,
 - c) tillämpa principen om optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totala kostnader för alla berörda parter,
 - d) säkerställa att systemansvariga för överföringssystem så långt som möjligt utnyttjar marknadsbaserade mekanismer för att säkerställa nätets säkerhet och nätstabilitet,
 - e) säkerställa att utvecklingen av termins-, dagen före- och intradagsmarknaderna inte äventyras,
 - f) respektera det ansvar som anförtrots den relevanta systemansvariga för överföringssystemet för att trygga systemsäkerheten, även enligt krav i nationell lagstiftning,
 - g) samråda med berörda systemansvariga för distributionssystem och ta hänsyn till möjlig inverkan på deras system,
- ta hänsyn till överenskomna europeiska standarder och tekniska specifikationer (artikel 3).

Om godkännandet av villkor eller metoder kräver ett beslut av mer än en tillsynsmyndighet ska de relevanta tillsynsmyndigheterna samråda, samordna och driva ett nära samarbete med varandra för att nå en överenskommelse (artikel 5.6).

Ellagen (1997:857)

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. § 1 b).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen

Svenska kraftnäts ansökan har kommit in i tid. Ei har samordnat detta beslut med de berörda tillsynsmyndigheterna. De formella kraven på beslutsprocessen är därmed uppfyllda.

Prövning i sak

Av ansökan framgår att de föreslagna avräkningsreglerna är tillämpliga på alla avsiktliga energiutbyten som ett resultat av en eller båda av följande:

- a) Frekvenshållningsprocessen i enlighet med artikel 142 i förordning (EU) 2017/1485.
- b) Ramperioden i enlighet med artikel 136 i förordning (EU) 2017/1485.

Vidare är de föreslagna avräkningsreglerna för oavsiktliga energiutbyten mellan systemansvariga genom sin utformning sådana att de säkerställer en rättvis och likvärdig fördelning av kostnader. Avräkningspriset för oavsiktliga energiutbyten återspeglar

genom den föreslagna beräkningsmodellen priserna för aktiverad balansenergi, både uppåt och nedåt, för processen för frekvensåterställning eller processen för reserversättning för synkronområdet.

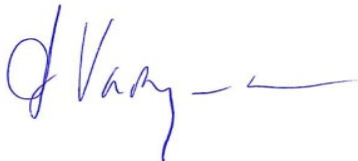
Svenska kraftnäts föreslagna metod innehåller en tidsplan för genomförande och en beskrivning av metodens förväntade effekt på målen för denna förordning.

Ei bedömer att förslaget i övrigt inte står i strid med de krav som ställs i förordning (EU) 2017/2195. Ei anser därför att Svenska kraftnäts förslag till avräkningsregler för alla avsiktliga samt oavsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet bestående av elområdena i Sverige och Finland samt elområde 2 i Danmark kan godkännas.

Hur man överklagar

Se bilaga 2, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen Therése Hindman Persson, avdelningschefen Caroline Törnqvist samt analytikern Tobias Lusth, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Tobias Lusth

Bilagor

1. Ansökan – Förslag till avräkningsregler för alla avsiktliga samt oavsiktliga energiutbyten inom det nordiska synkronområdet
2. Så här gör du för att överklaga beslutet

Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät
ACER – Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (för kännedom)